5de. JAARGANG. CURACAO DEN 16n JUNI 1888. No. 233

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, No 129.
UITSLUITENDE AGENTEN VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIJS.
C. LEUCHS & Co
17, BARRETT'S GROVE, LONDEN.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10.— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

HET BUDGET
VAN Z. H. DEN PAUS.

De St. Pieterspenning, zoo lezen wij in de *Courier Belge*, is tegenwoordig het eenige budget van den Paus. Op het oogenblik dat men de groote budgetten der verschillende Europeesche Staten behandelt, is het niet kwaad iets te vernemen van het Katholieke budget bij uitnemendheid, het budget van den Paus.

De Paus heeft een budget noodig omdat hij het hoofd is der Katholiciteit en omdat hij tegelijkertijd Paus en rechtens souverein is. Sedert hij zijn feitelijk koningschap heeft verloren, dank der revolutie, die het Pausdom en de Kerk wil vernietigen, heeft de Paus al de lasten van zijn koningschap en zijn Pausschap toch behouden.

Hoewel hem niets is overgebleven dan het Vaticaan, is hij toch verplicht om te voorzien in het bestuur der Kerk, om nuntiussen bij de gouvernementen der oude en nieuwe wereld te onderhouden, om in betrekking te staan met meer dan tienduizend bisschoppelijke zetels, over de geheele aarde verspreid, om verafgelegen Missiën ter hulp te komen, om te Rome de groote congregatiën en de kerkelijke rechtbanken te onderhouden, welke belast zijn van alle theologische, kanonieke en lithurgische quaestiën in alle landen te bestudeeren, om de tractementen der Kardinalen en der waardigheidsbekleeders van het Pauselijk hof uit te keeren en de uitgaven van het staatssecretariaat en van de Propaganda te dragen; om aan de academiën, de seminariën en de scholen onderstand te verleenen; om de basilieken van Sint Pieter, Sint Maria de Meerdere en Sint Jan van Lateranen te onderhouden; eindelijk om de verzamelingen, de bibliotheken en de musea, wier kunstschatten de roem van het Vaticaan en de trots van de beschaafde wereld uitmaken, niet te laten verwaarloozen.

Ziedaar de financiëele lasten des Pausen, benevens de geringe uitgaven voor zijn huis, voor de niet talrijke garde van zijn paleis en voor zijn liefdewerken, die echter zeer aanzienlijk zijn.

Om in al die behoeften te voorzien, heeft hij jaarlijks een som van circa 7 millioen francs noodig, en daar hij, door het verlies zijner Staten, geen cent inkomsten van belastingen heeft, heeft hij de middelen, noodig voor de behoeften der Kerk, alleen van de liefdadigheid der Katholieken te verwachten.

Hoe was te voren de financiëele toestand der Pausen? Een Parijscher blad deelt hieromtrent eenige belangrijke bijzonderheden mede:

„Van 1849, het jaar der terugkeer van Pius IX te Rome, tot 1859, het jaar waarop de aanvallen, welke hem van lieverlede van zijn tijdelijke macht beroofde, een aanvang namen, had het Pauselijk gouvernement de onkosten betaald van de revolutie van Mazzini in 1848, 40 millioen assignaten ingetrokken en de munt geheel en al weder in omloop gebracht.

Het inkomen dat in 1850,66 millioen was, bedroeg in acht jaren tijds 89 millioen.

En niet alleen waren alle vroegere deficits aangevuld, maar op dat tijdstip overtroffen de inkomsten de uitgaven.

Nu kwamen de invallen van 1859 en 1860 dezen bloeienden stand van zaken verstoren. Het Pauselijk gebied, dat 3,124.000 inwoners telde, werd verkleind, zoodat het slechts 700,300 inwoners had en de inkomsten verminderden insgelijks voor een derde. Zij bedroegen niet meer dan 30 millioen francs, in plaats van 89, zonder dat de uitgaven van den H. Stoel waren verminderd, want het Pauselijk gouvernement, door een fijn gevoel van eerlijkheid gedreven, dat niemand zal verwonderen, ging voort de jaarlijksche schuld te betalen der vijftien provinciën, waarvan zij nu geen belastingen meer konden heffen. Het had een verbintenis aangegaan met voorschieters; stiptelijk moesten deze verplichtingen worden nagekomen.

Het gevolg daarvan was een aanzienlijk deficit, dat nog werd vermeerderd door het onderhoud van het kleine leger, dat belast was met de verdediging van het laatste stukje grond, dat van de Kerkelijke Staat was overgebleven. Dat kleine leger heeft gedurende 10 jaar tusschen de 16 en 17 millioen gekost.

Maar in 1870 werd dit kleine grondgebied den Paus ontnomen; zelfs de stad Rome viel in de macht der overweldigers; het kleine leger werd ontbonden en de inkomsten der Pausen werd gebracht op nul.

Toen werd de Sint Pieterspenning, welke gedurende 10 jaren slechts een gedeelte van het budget uitmaakte, de eenige bron van inkomsten, het eenig middel van bestaan.

De naam van Sint Pieterspenning is van Engelschen oorsprong. Hij komt van vrijwillige schatting, die de oude Engelsche koningen inden, onder den titel van *St. Pieterspenning*, ten bate van den Paus.

In 1861 onstond de Sint Pieterspenning, na de eerste ontbrokkeling van den Kerkelijken Staat, waarbij hem vijftien provinciën van de twintig werden ontnomen en dezelfde lasten bleven opgelegd. Het Katholieke België nam hiertoe het initiatief en aan het Diocees van Gent komt daarvan de eer toe.

Frankrijk, Duitschland, Engeland, Oostenrijk volgden dit voorbeeld, evenzoo Spanje, Portugal, Ierland, Holland, Amerika en de Katholieken in Italië.

Gelijk de propaganda, verkreeg ook de Sint Pieterspenning een groote uitbreiding, bijzonder in Frankrijk en in België. Men zou kunnen vreezen dat zij nadeel kon toebrengen aan het werk der Miessiën, doch dit geschiedde geenszins. Het nieuwe liefdewerk ontwikkelde zich naast het oude, en in de tien eerste jaren van zijn bestaan tot aan de inneming van Rome in 1870, bracht het jaarlijks gemiddeld 7 millioen 117,000 francs op, met kleine veranderingen der cijfers naar gelang van omstandigheden.

Sedert 1870 is deze almoes der Katholieken aan het Pausdom de eenige bron van inkomsten van den H. Stoel, zijn voedsel en zijn kleeding.

In de eerste jaren en onder den invloed der gebeurtenissen, leverde zij iets meer op dan in de jaren, die volgden. De opbrengst is echter nooit beneden de 6 millioen geweest, en dit is ook de ronde som der laatste opbrengst. Van deze som gaf Frankrijk alleen twee derden, niettegenstaande de crisis waarin de zaken aldaar verkeeren, niettegenstaande de zware offers, die de Katholieken er moeten brengen voor scholen, hospitalen en andere godvruchtige werken.

Dit jaar heeft voorzeker een buitengewone opbrengst gegeven, wegens het jubilé van Paus Leo XIII. De schatten der Vaticaansche tentoonstelling die op 90 millioen francs worden begroot en die elken dag nog met nieuwe geschenken vermeerderden, kunnen hier niet meetellen want deze 90 à 100 millioen kunnen niet te gelde worden gemaakt, en de Pauselijke schatkist kan dus daarin geen bron van bestaan vinden. Doch twee zaken komen hier te hulp, welke beide een treffend bewijs leveren van de onvergelijkelijke toegenegenheid en edelmoedigheid der Katholieken.

Deze zijn: het honorarium van de Pauselijke Mis, de aalmoes, welke Z. H. werd aangeboden, ter gelegenheid van zijn Gouden Jubilémis, den 1 Januari, en bij de drie millioen bedroeg — en de vernieuwde ijver voor de Sint Pieterspenning, welke zoo groot was dat bij de laatste telling de som, die de Bisschoppen stortten, meer dan 32 en een half millioen francs bedroeg!

Deze buitengewone gift is een bewijs van de levenskracht der Kerk en der Katholieken en deze uiting van gehechtheid zal niet verzwakken, want de behoeften van den H. Stoel worden steeds grooter, daar de toestand, waarin hij zich bevindt, al meer en meer onhoudbaar wordt. Men moet de toekomst in het oog houden; daarom zullen de Katholieken nimmer verflauwen in hun offervaardigheid voor de Sint Pieterspenning, d. i. het budget van den Paus.

DE CORRESPONDENT VAN DEN „TIMES" OVER HET WANDALISME TE ROME.

Ziehier, zegt de *Moniteur de Rome*, een onderwerp, dat ongelukkigerwijze onuitputtelijk is. De groote organen der Europeesche pers blijven onophoudelijk in naam van de kunst en de beschaving protesteeren tegen de misvormingen, welke men op smadelijke wijze de Eeuwige Stad doet ondergaan. Nu dezer dagen weder bevatte de *Times* een brief van haar romeinschen correspondent, waarin deze op onbarmhartige wijze de administratieve misbruiken en de schandalen, onder het opzicht van bouwkunde, aan de kaak stelt, waaraan het tegenwoordige bestuur zich schuldig maakt. De brief draagt het karakteristieke opschrift: „Het wandalisme in het moderne Rome". 't Is bekend, dat de correspondent van den *Times* lange jaren te Rome onder de regeering der Pausen als Noord-Amerikaansch consul gevestigd was. Zijn oordeel heeft dus gezag, te meer daar men hem niet voor een clericaal of voor een tegenstander van de Italiaansche regeering kan doen doorgaan.

Deze correspondent, de heer Hillman, vangt zijn schrijven aldus aan: „Ik ken in de oude zoowel als in de nieuwe wereld veel steden, maar nergens heb ik, wat het gemeentelijke bestuur aangaat, een zoó slechte administratie aangetroffen als te Rome."

De *Moniteur de Rome* acht zich verplicht, hierbij op te merken dat de heer Hillman ten onrechte de verantwoordelijkheid van dezen allertreurigsten toestand toeschrijft aan het tegenwoordige Gemeentebestuur. Zonder zelf daaraan geheel onschuldig te zijn, heeft het echter hoofdzakelijk den toestand aanvaard zooals zijn voorgangers dien in het leven hadden geroepen.

De correspondent van den *Times* zegt verder:

„De Romeinen hebben de periode beleefd, welke onmiddelijk op de verplaatsing van de hoofdstad volgde: een verbazende toevloed van bevolking, bestaande uit ambtenaren en speculanten, de geheele nasleep van een hofhouding en van een Gouvernement, trokken de stad binnen. De noodzakelijkheid deze geheele menigte te herbergen, heeft een bouwwoede in het leven geroepen, welke Rome onder aesthetisch opzicht heeft bedorven, terwijl de speculanten de stad haar financieelen ondergang nabij hebben ~~gevoerd en~~ haar aan groote gevaren hebben blootgesteld in de toekomst.

„Wij zullen geen traan vergieten over het lot van de speculanten en hun slachtoffers. Het zou ook verloren moeite zijn, te jammeren over de misvorming, welke men de schoonste stad van de wereld deed ondergaan. Zoo de Romeinen ongevoelig zijn voor de afschuwlijke verwoestingen, welke de vernieuwing van hun stad vergezeld hebben, blijft ons niets anders over dan te protesteeren of, als het kwaad blijft aanhouden, elders heen te gaan.

„Voor de Engelsche kapitalisten, indien het na de ervaring, welke zij te Florence hebben opgedaan, niet geheel overvloedig is geworden, kan evenwel een waarschuwing tegen hetgeen hier thans omgaat dienstig zijn.

„Een van mijn vrienden, die onlangs uit nieuwsgierigheid de nieuwe wijken ging zien, berekende dat in de onbewoonde voltooide of nog in aanbouw zijnde woningen plaats is voor 100,000 personen, welke, met het oog op de toename der bevolking, gedurende de laatste jaren verwacht worden. Maar wanneer het Hof, de Regeering, de verschillende takken van administratie, het leger en de industrie in het bezit zullen zijn van hun voltallig personeel, zal de toename der bevolking tot het normale cijfer terugkeeren, dat voor een stad van 300,000 zielen zeer ver achterblijft bij het cijfer, hetwelk door de bouwspeculanten wordt aangenomen. Rome bezit niet en kan niet bezitten eenige groote industrie van beteekenis; er is geen handel; het heeft geen zeehaven en kan dus alleen beteekenis hebben als de hoofdstad van een Rijk, waar de nijverheid nog in haar eerste kindsheid ver-

keert en het fabriekswezen, voor zoover het bestaat, zich buiten Rome bevindt. De verregaande onkunde, waarmede men is te werk gegaan, werd door de Romeinsche bladen gehekeld in termen, die ik niet zou durven herhalen. Het geld, dat, bij gebrek aan eenig algemeen plan en van de meest noodzakelijke voorzorgsmaatregelen, door het gezond verstand zelf werd vermorst, bedraagt ongelooflijke sommen. Maar ondanks de financieele moeilijkheden en ondanks de geringe verandering, welke in den laatsten tijd het cijfer der bevolking ondergaan heeft, wordt het getal der kolossale bouwplannen altijd grooter, alsof de stad, gelijk in de tijden van het Romeinsche Keizerrijk, de omliggende landerijen weder geheel moest inslokken.

„ En tot zekere hoogte brengt deze uitbreiding noodzakelijk de verwoesting mede van al wat te Rome belangrijks voor den bezoeker overbleef, wat nu reeds voor het grootste gedeelte verdwenen is en wat het eigenlijke kapitaal van de stad vormde. De heerlijke tuinen van Ludovisi, welke den trots uitmaakten van het Pauselijk Rome, zijn door het Gemeentebestuur aangekocht voor drie millioen; zij brengen thans het tienvoudige van die som op als bouwterrein, maar geheel Rome bezit nu ook geen wandelweg meer, welken men per rijtuig bezoeken kan. Vroeger had men om het bewoonde gedeelte van de stad een terreingordel van tuinen en villaas; het weinige, dat daarvan nog overbleef, is thans ook aangewezen tot onteigening."

Uit deze nieuwe mededeelingen, zegt de *Moniteur de Rome*, valt een dubbele leering te putten: vooreerst, dat alleen het Pausdom in staat was om de Eeuwige Stad dat karakter van monumentale schoonheid en luister te doen behouden, hetwelk haar als erfenis door de geschiedenis werd nagelaten, en om dit kostbaar kleinood, aan hetwelk de eeuwen den kunstigen vorm en den heerlijken glans hadden verleend, voor de smetten van het modernisme te bewaren. Ten andere, hoe meer men tracht Rome tot den rang van hoofdstad van een modernen Staat tot een stad als elke andere te verheffen of, juister, te vernederen, des te meer blijkt dat het daartoe geheel ongeschikt is; zijn geographische ligging zoowel als al zijn geschiedkundige en godsdienstige traditiën zijn daarmede in strijd. Rome, dit reusachtige reliekschrijn der historie, is door God bestemd om de zetel van het Pausdom en de hoofdstad der katholieke wereld te zijn. Men verkracht zijn natuur, men verminkt en misvormt het, wanneer men het tot iets anders wil maken dan waartoe het door de Voorzienigheid bestemd werd.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

— Bij Gouv.-Besluit is de quarantaine voor schepen komende van Colon opgeheven.

NEDERLAND.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

ZITTING van MAANDAG 14 MEI.

De heer Artnzenius als griffier en de heeren Land en Reekers als leden hebben zitting genomen.

Daarna schetste de heer Domela Nieuwenhuis den, volgens hem, allerellendigsten toestand van de turfmakers en veenarbeiders tegenover de groote voordeelen der bazen. Hij achtte de werkstaking in de Veenkoloniën dan ook verklaarbaar en wees op het misbruik bij gedwongen winkelnering. Hij drong aan op eene noodwet, bepalende de uitbetaling van loon in het algemeen in gangbare munt, en op het verbod van dwang tot aankoop van winkelwaren bij de veenbazen.

De minister van Justitie zegt dat de interpellant deels bekende toestanden heeft medegedeeld. Hij zal ze niet schetsen, evenals de interpellant, die ze te donker kleurde. Al zijn de toestanden hier en daar niet gunstig, zóó zwart zijn de toestanden toch niet. De dagbladen hebben het voor en tegen omtrent de toestanden doen hooren, daarbij er op wijzende, dat ook veel aan de schuld der arbeiders te wijten is.

Op grond der bij de regeering ingekomen rapporten geeft de minister een overzicht van de oorzaken der werkstaking en haren meerderen omvang in dit jaar.

De lagere loonen zijn daaraan niet vreemd en het gevolg der algemeene *malaise* die zich overal doet gevoelen. De turf is daardoor goedkooper; de vroegere voorraad is nog groot en de concurrentie door petroleum en steenkolen aangedaan, is niet gering. Van daar dat de bazen geen loonsverhooging kunnen geven; vroeger waren die werkstakingen, meer bekend onder den naam van „bollejagen," niet ongewoon. Dit jaar echter hebben de turfmakers zich bij de vroegere bollejagers gevoegd.

Behalve de lagere loonen deden zich nog andere invloeden gelden, waarvan hij thans nog niet zal gewagen. De werkstaking was dit jaar uitgebreider, omdat de aanleggers systematisch de goedgezinde bevolking bedreigden, indien zij niet meedeed. Dank zij het krachtig optreden der autoriteiten en hare maatregelen, heeft de werkstaking geen groote afmetingen genomen, hebben er slechts niet noemenswaardige ongeregeldheden plaats gehad, en kan die werkstaking zoo goed als geëindigd worden beschouwd. De regeering keurt al de handelingen der autoriteiten goed, neemt die geheel voor hare verantwoording en brengt hulde zoowel aan burgers als militairen voor hun beleidvol optreden en hunne voorzorgsmaatregelen. Vooral roemt de minister de tactvolle wijze van handelen van rijks- en gemeentepolitie.

De goedgezinde bevolking moet kunnen rekenen op den steun der autoriteiten, en de regeering zal steeds daartoe leiden, en zulks ter handhaving van recht en orde, tot bescherming van den arbeid der arbeiders. (*Applaus op alle banken*). De regeering erkent dat de gedwongen winkelnering reden geeft tot grieven, omdat er misbruiken aan kleven. De regeering bereidt sociale wetten voor en zal daarbij de punten van den interpellant overwegen.

De heeren Van der Felts en Opperdijk bestreden de juistheid der gegevens van den heer Domela Nieuwenhuis, die echter zijne beweringen staande hield, waarmede de interpellatie eindigde.

— In een artikel van den Zeereerw. heer A. M. C. Van Cooth in het jongste nummer van de *Katholiek* lezen wij het volgende:

Wat merkwaardig is? Toen de zoogenaamde „neutrale" school hier te lande moest aanbevolen worden, was een van de hoogst opgevijzelde voordeelen, dat kinderen tot verschillende godsdienstige gezindheden behoorend, naast elkander op de schoolbanken zouden zitten en elkander ook in het volgend leven beter zouden leeren verdragen. In *theorie* liet zich dat eenigszins hooren. In de praktijk echter bleek wat onvermijdelijk was, dat een werkelijk *neutrale school* — zoodra het onderwijs boven lezen en schrijven en de hoofdregels van het cijferen gaat — de onmogelijkste van alle onmogelijkheden is, en dat de zoogenaamd *neutrale school* meerendeels een *moderne-sekte-school* is. Maar wat gebeurt? De verbroedering komt toch al tot stand.... niet *door* die school maar *tegen* die school! Want nadat het geloovig deel des volks (Roomschen en Protestanten, verreweg de meerderheid) jaren lang ieder schatten hebben betaald om hun kinderen niet aan de *moderne sekte* uit te leveren (Vgl. *Neerl. Kath.* Fol. 555—581), vereenigen zij eindelijk hun krachten om van de *moderne sekte* gelijk recht niet meer vruchteloos te verzoeken maar te eischen. En zoo kwam de verbroedering werkelijk tot stand. Algemeen applaus zoudt ge verwachten? Maar hoor nu dat lieve leven eens aan: een oorverdoovende ketelmuziek, op groote en kleine ketels, heel de liberale pers door, tegen verdorvenheid van het monsterverbond tusschen Rome en Dordt. Maar, goeden lieden, 't was immers om verbroedering te doen! Betaalt nu uw *moderne-sekte-onderwijs* uit uw eigen zak, als ge wilt, en niet uit den onzen, dan kunnen wij met u ook althans weer praten. Want 't blijft toch maar zeker wat Broere zoo geniaal weg tijdens de April-beweging zeide: "zucht tot rechtvaardigheid, welwillendheid voor anderen, in 't kort: de liefde, door God in 't menschelijk hart geplant" winnen het ten slotte toch.

— In het *N. v. d. D.* kwam dezer dagen een bericht voor, dat het onderwijzersgezelschap te Wolvega was ontbonden, omdat de onderwijzers geen samenwerking meer wilden met twee collega's die bij de herstemming geijverd hadden voor de verkiezing van den antir.-candidaat voor de Tweede Kamer, den heer Okma.

Dit bijna ongelooflijk bericht wordt door *het Schoolblad* bevestigd. Daar in het reglement van het gezelschap geen termen werden gevonden, bedoelde leden om hun houding te schrappen, nam men het middel der ontbinding te baat. Bij een nieuw op te richten gezelschap zou men dan wel een regeling treffen, om deze heiligschenners buiten den gewijden kring te houden.

Wat moeten toch mannen, zegt de *Standaard*, die zich in het burgelijk leven als zulke enghartige partijmannen openbaren, wel dagelijks een merkwaardige metamorphose ondergaan, om elken morgen maar weer op commando van klokke negen de neutraalste en onpartijdigste menschen van de wereld te zijn!

BUITENLAND.

ITALIË.— Crispi heeft zijn ministerie weer een slag in het aangezicht zien geven, thans door onbeschaamdheid van een zijner eigen ministers.

Een der Afgevaardigden vroeg in de Kamer eenige inlichtingen omtrent de toestand der spoorwegen aan den minister van Openb. Werken.

Deze, Saracco genaamd, antwoordde brutaalweg, dat hij inlichtingen niet kon geven om de eenvoudige reden, dat hij niet het minste verstand had van het bestuur en de inrichting der spoorwegen. Daarvoor had hij zijne ambtenaren. Men kon natuurlijk niet van hem vergen, dat hij mededeelingen zou doen omtrent iets, waarvan hij zelf niets wist.

Het antwoord van den afgevaardigde was scherp en verdiend: Het land heeft het recht, te eischen, dat aan zijn hoofd mannen geplaatst zijn, die bekwaam zijn in hetgeen zij moeten weten: onkundigen moet het niet hebben. Zoo de minister naar zijn eigen bekentenis niets weet van hetgeen onder zijn departement ressorteert, dan is zijn plaats niet onder de regeering en moet hij, indien hij eerlijk man is, zijn ontslag nemen.

Flinke mannen, die Crispi weet uit te kiezen om onder zijne waardige leiding het land te besturen!

— Alle Iersche bisschoppen hebben hunne instemming met het decreet der Inquisitie, waarbij het *plan of campaign* en het boycotten veroordeeld worden naar Rome gezonden.

De *Moniteur de Rome* schrijft, dat reeds tal van instemmingen bij het Vaticaan zijn ingekomen en voegt er bij:

"Wij zijn volkomen overtuigd, dat het geheele Iersche volk ten slotte tot de overtuiging zal komen, dat het Pauselijk stuk, verre van den triomf der nationale beweging te hinderen, dien zal bespoedigen, doordat het haar loutert en in Engeland even als elders een aangroeien der sympathie voor Ierland zal verwekken."

De *Osservatore Romano* zegt:

"Wij kunnen op grond van brieven uit Ierland verzekeren, dat een groot deel der lagere geestelijkheid den H. Stoel zijne dankbaarheid voor de uitgevaardigde veroordeeling reeds heeft te kennen gegeven, dewijl de Apostolische Stoel door zich te plaatsen tegenover de ontwettige middelen, die door enkele Ieren voor de nationale zaak werden gebruikt, de waarde der wettelijke middelen zooveel te meer in het licht heeft doen treden en deze zaak hare zuiverheid heeft weergeven. Het verheugt ons zeer, dat de Ieren dit beginnen in te zien en alleen den weg der gerechtigheid betreden, daar alleen op dezen voor de Iersche zaak zekere en groote voordeelen te verwachten zijn."

FRANKRIJK.—Wij ontleenen aan eene correspondentie uit Parijs van de *Maasbode*:

Reeds drie malen had de regeering de premie-leening van de hand gewezen, toen de Lesseps dezen keer zich tot eenige Kamerleden heeft gewend, die daarop het initiatief hebben genomen tot een wetsvoorstel. De meeningen waren zeer uiteenloopend: een gedeelte der pers was tegen de onderneming, een ander voor: de commissie van rapporteurs, aanvankelijk slecht gestemd, was acht dagen later van tegenovergestelde meening, totdat men ten laatste, door middelen die ik hier niet heb te bespreken, een genoegzame overeenstemming heeft weten te bewerken, om de wet met 312 tegen 132 stemmen te doen aannemen. Een enkel, zeer bekend blad o. a., heeft voor zijne welwillende artikelen 150.000 franken, en elk der administrateurs als persoonlijk geschenk, 25.000 fr. ontvangen. Ab uno disce omnes, en dat goede geld is opgebracht door den fondsenhouders, in de meening, dat zij het voor de onderneming verstrekten.

De Lesseps geeft voor, dat het kanaal na twee jaren gereed zal zijn, en dat hij met 600 millioen franken kan volstaan. Zeer competente lieden, en daaronder een der meest geachte Hollandsche ingenieurs, beweren integendeel dat èn meer tijd, èn meer geld zal noodig zijn. Maar laten wij aannemen dat de Lesseps gelijk heeft; uit de navolgende cijfers zal duidelijk blijken, dat hij in misrekeningen vervalt.

De toegestane premieleening is wel is waar 600 millioen groot, maar *nominaal* slechts. Onmogelijk zal het zijn die à pari te plaatsen, zoodat, na aftrek der commissie-loonen voor de Fransche bankiershuizen, die weten te rekenen, Panama op zijn mooist genomen 485 millioen zal ontvangen, dus reeds een te kort van 115 millioen voor het aangewezen tweejarig tijdperk.

Laten wij nu verder de verschillende kosten nagaan, die men gedurende die twee jaren zal moeten dekken.

Behalve het maatschappelijk kapitaal van 300 millioen heeft men, zonder inbegrip der nieuwe leening, reeds uitgegeven voor 685 millioen aan obligatiën, die een gemiddelde rentelast vorderen — de Lesseps heeft het zelf in druk verklaard, — 7⁷⁰ pCt. 's jaars, dus een jaarlijksche uitgave van ongeveer 53 millioen. Gedurende den aanlegtijd ontvangen de aandeelen 5 pCt.; de administratiekosten bedragen 5 millioen 's jaars, en de 40 millioen kubieke meters, die nog moeten worden uitgegraven, zullen, à 6 fr. 15 eene uitgave vorderen van 250 millioen.

Gedurende die twee jaren zullen de gezamenlijke uitgaven zijn als volgt:

Aandeelhouders	30.000.000
Obligatiën......................	106.000.000
Administratiekosten............	10.000.000
Werken..........................	250.000.000
Lasten der nieuwe leening der 600 millioen, ad 5¼...........	63.000.000
	459.000.000

Men zal dus ten naastenbij uitkomen, als de Lesseps *alleen* tegenover elk ander gelijk heeft.

Tot hiertoe steken er dus reeds 985 millioen in de zaak; men vraagt er opnieuw 600 andere of liever gezegd 720, omdat de nieuwe wet de vorming voorschrijft van een waarborgfonds van 120 millioen, een voorwaar luttel cijfer om 1585 millioen te dekken, dat zoo iets weg heeft van een boerenbedrieger.

Op de in de afgeloopen maand Maart uitgeschreven obligatie-leening van 171 millioen is voor slechts 53 millioen ingeteekend. Het vertrouwen in de onderneming is aanmerkelijk verflauwd; de Franschen beginnen er genoeg van te krijgen, en omdat men à tout prix geld noodig heeft, zal men met de premieleening bij het rijke en eerlijke Holland komen aankloppen.

Ik ben niet in het minst een tegenstander *de parti pris* van de Panama-kanaal-maatschappij, maar ik houd er van te rekenen volgens Bartjens.

Laten wij nu eens zien, als men op zijn mooist genomen de 720 millioen bekomt, en het kanaal na twee jaren voor de vaart zal kunnen worden geopend, hoe het daarin gestoken kapitaal zal kunen worden bediend.

Na aftrek van 5 pCt. aan het maatschappelijk kapitaal en der verdere aanlegkosten zullen, volgens bovenstaande cijfers, de jaarlijksche uitgaven bedragen.................... 117.500.000

De opbrengt is geraamd op 7½ millioen tonnelasten ad 15 fr.. 112.500.000

Dus een tekort van 5.000.000

die men door haven-, vuur en bakengelden, en de opbrengst van den sleepdienst zal moeten dekken.

Alles ligt dus in het onzekere: zal men de 720 millioen bekomen; zullen zij toereikend, en het kanaal na twee jaren gereed zijn; zal de opbrengst de uitgaven dekken? Twijfel is hier geoorloofd, ten ware men door blindheid is geslagen.

—Het patriotische antwoord van den minister Goblet op eene interpellatie in de Kamer met betrekking tot de uitdrukkingen van den Hongaarschen premier Tisza (zie vorig nummer *Amigoe*) wordt algemeen toegejuicht.

De Pauselijke Nuntius te Parijs heeft den Minister zijne voldoening te kennen gegeven over diens vredelievende verklaringen.

—Het gevolg der strenge Duitsche maatregelen aan de grens is, dat de rechtstreeksche treinen van Parijs *ledig* zijn.

De Heer Laur, afgevaardigde van de Loire heeft in de Kamer voorgesteld om eene grensbepaling aantegeven in het Noord-Oosten van Frankrijk, waaraan de Duitschers zich zouden moeten onderwerpen. Deze maatregel moest dan dienen als een zekere bestraffing van Duitschland, voor wat 't de Franschen doet ondergaan die Elzas-Lotharringen willen bezoeken. Het voorstel door den heer Goblet middelijk bestreden, vond weinig bijval en werd dan ook met ... tegen 7 stemmen verworpen.

—De minister-president heeft de commissie van Grondwetsherziening medegedeeld, dat de tegenwoordige beweging ontijdig is, daar het ministerie aftreden za!, indien eene meerderheid van de Rechter-zijde en van de opportunisten zich tegen de regeering verzet; alleen dan zou de regeering kunnen overgaan tot eene herziening wanneer eene gelijke republikeinsche meerderheid haar ondersteunde.

In de Kamer van Afgevaardigden heeft generaal Boulanger eene redevoering gehouden, waarin hij de herziening der Constitutie voorstelde. Den tegenwoordigen stand van zaken veroordeelende, zeide hij, dat de republiek geregeerd wordt door een kliek bedorven ministers die over de schatkist beschikken om bij de verkiezingen stemmen te verzekeren. Gedwongen om zijne uitingen nader te verklaren, zeide de generaal, ... op de tegenwoordige ministers ... zinspelen.

In antwoord op de rede van generaal Boulanger zeide Floquet, dat de kiezers zich verheugen zouden indien zij wisten, dat de generaal iets deed om te doen blijken dat hij zijne reputatie niet verdient door niets te doen om een dictatorschap te verkrijgen. De minister heeft daarop het contrast aangetoond, dat er bestaat tusschen de mogelijkheden van Boulanger en Napoleon, die op zijn jaar overleden is, de ouderdom der generaals.

De heer Pyatal, ofschoon tegen Boulanger gezind, ondersteunde het voorstel van urgentie voor de herziening. Het voorstel werd met ... tegen 186 stemmen verworpen. De Kamer heeft besloten de redevoering van Floquet in geheel Frankrijk te laten aanplakken.

DUITSCHLAND.— Het Berlijnsche *Landgericht* heeft de verb...

ding gelast van alle in beslag genomen exemplaren van de Duitsche vertaling van Emile Zola's *La Terre*.

—Duitschland wordt weer bedreigd van eene ministerieele crisis. Bismark wil beslist aftreden zoo de Keizer bij zijn plan blijft om aan den Heer Puttkamer een schrijven te richten, waarin Z. M. op eene algeheele verkiezingsvrijheid aandringt, als voorwaarde ter goedkeuring van de wet, die de verkiezingen vaststelt om de vijf jaren, in plaats van om de drie jaren.

ENGELAND.— Een Engelsch kanonneerboot heeft de Franschen te kennen gegeven, dat zij het eiland *Maitre*, waar zij zich onlangs gevestigd hebben, ontruimen moeten.

— De onder-Staatssecretaris voor koloniën heeft in het Lagerhuis medegedeeld, dat de regeering de quaestie der herziening van het regeeringsreglement van Demerara in overweging heeft, en dat er mogelijkheid bestaat dat ambachtslieden en handelaars zitting zullen kunnen nemen in den Raad ; doch de regeering zal de volstrekte directie der grensen andere quaestiën behouden,

RUSLAND.— De Czaar verlangt gekroond te worden te Samarkand als Keizer van Midden Azië, om daardoor een zeker tegenwicht te stellen aan den invloed van de Keizerin van Indië.

V. S. VAN N.-AMERIKA.— De keuze van een president en een onder-president voor de Vereenigde Staten wordt druk besproken.

De heer Cleveland zal ongetwijfeld de eenige candidaat der demokraten voor het presidentschap zijn, doch de keus van een onder-president zal met groote moeilijkheden gepaard gaan.

Daar de heer Cleveland uit het oosten is, moet men voor het onder-presidentschap iemand uit het Westen aanstellen, en wat meer is, wijl de president een burger is, moet de onder-president een militair zijn.

Men zou ook iemand uit Illinois willen benoemen tot de tweede waardigheid in het land, om aldus dezen Staat voor de democraten te winnen.

In deze veronderstelling heeft men op twee personen het oog laten vallen: generaal Black en kolonel Mosson, die nu wel juist geen buitengewone hoedanigheden bezitten doch aan de drie voormelde hoofdvereischten beantwoorden.

Voor de republikeinsche partij schijnt de staat van zaken wat meer te wenschen over te laten.

Sedert de heer Blaine iedere candidatuur heeft van de hand gewezen, willen alle republikeinen voor hem stemmen, en willen de heethoofden Blaine met alle geweld hebben.

De verstandigen hebben echter naar andere candidaten uitgezien en vonden er, tot overmaat van ongeluk, drie : de heeren John Sherman, Allison en Gresham. Daarop ontstond onder de republikeinen verdeeldheid over deze drie namen, en ieder houdt zijnen candidaat hardnekkig vast.

Het mooist van alles is, dat geen van de drie deugt, want zij zijn alle uit het Oosten. En vooral een invloedhebbend man uit het Westen hebben de republikeinen noodig, anders is er voor hen geen hoop, dat zij den heer Cleveland omver kunnen werpen.

COLUMBIA.—Dezer dagen — wellicht is het reeds geschied — zal de wederzijdsche bekrachtiging plaats hebben van het Concordaat, dat op den vijftigsten verjaardag der Priesterwijding van Z. H. tusschen den H. Stoel en de Zuid-Amerikaansche Republiek Columbia is gesloten. Het geratificeerde stuk van het Vatikaan ligt gereed ; men wacht slechts op de aankomst van dat, hetwelk door den president der republiek is onderteekend. Deze overeenkomst maakt gelukkigerwijze een einde aan den ongezonden toestand, waarin Columbia sedert ongeveer vijftig jaren verkeert tengevolge van de secularisatie en verdeeling der kerkelijke goederen en van de spanning, welke sedert dien in de betrekkingen tusschen den H. Stoel en de republiek bestond.

Het concordaat bevat 34 artikelen, waarvan wij de voornaamste op gezag van den wel ingelichten correspondent der *Difense* hier weergeven.

De benoeming der bisschoppen geschiedt door den H. Stoel op voordracht van drie candidaten door den President der Republiek en na gemeenschappelijk overleg.

Het concordaat spreekt niet uitvoerig van de benoeming der pastoors; aan het gemeen recht te dien opzichte in de gewezen Spaansche bezittingen is niets veranderd. Volgens dit recht worden de pastoors door den bisschop benoemd uit een lijst van drie candidaten, welke na een canoniek concours wordt vastgesteld, en na bekrachtiging der keuze door de regeering, die op beperkte wijze kan gebruik maken van het recht van veto.

Voor deze concessiën erkent de regeering van haar kant in de eerste vier artikelen het Roomsch-Katholiek geloof als Staatsgodsdienst, en geeft zij de Kerk het recht tot bezit van onroerende goederen.

De geestelijken worden vrijgesteld van den militairen dienstplicht en genieten ingeval van strafrechterlijke vervolging voor de rechtbanken zekere voorrechten ter waarborging der geestelijke waardigheid.

De religieuze orden en vooral die, welke zich wijden aan de missiën en aan de werken van naastenliefde, zullen weder worden toegelaten na voorafgaande overeenkomst tusschen den bisschop en de regeering, welke zich tevens in het bijzonder verbindt, de missionarissen te begunstigen.

Op onderwijsgebied wordt den bisschoppen een aanmerkelijk toezicht veroorloofd. De aartsbisschop zal het recht hebben te waken, dat het onderwijs aan de universiteit niet tegen de dogma's der Kerk strijde. In de overige scholen moeten de boeken, welke bij het onderwijs in de godsdienstleer en de moraal worden gebruikt door de bisschoppen zijn goedgekeurd.

De quaestie van het burgerlijk huwelijk is geregeld evenals weinig tijds geleden met Spanje. Een ambtenaar van den burgerlijken stand moet nl. tegenwoordig zijn bij het kerkelijk huwelijk en dit in de registers opnemen. Alles wat de burgerlijke zijde van het huwelijk raakt, zal onder gezag der rechtbanken, en wat het sacramenteel gedeelte betreft, onder ressort der kerkelijke jurisdictie vallen.

De regeling der begraafplaatsen zal geschieden na overeenkomst tusschen de burgerlijke en geestelijke overheid. De H. Stoel kent het Columbiaansch leger alle gebruikelijke canonische privileges toe. Bij de openbare godsdienstoefeningen zullen officiëele gebeden gehouden worden voor de Republiek en den President,

De moeilijkst op te lossen quaestie was die omtrent de kerkelijke goederen. Wat de reeds verkochte goederen aangaat, hiervan heeft de H. Stoel afgezien, zoodat de tegenwoordige bezitters daarover niet zullen verontrust worden. Wat de goederen betreft, die nog niet door den Staat zijn vervreemd, deze zullen aan de Kerk worden teruggegeven. Ter vergoeding der sommen, welke de Staat uit de reeds verkochte goederen heeft getrokken, zal de Republiek een begrooting van eeredienst instellen, welker gebruik zal worden vastgesteld in overeenstemming met de geestelijke overheid.

Tot zoover de opsomming der bepalingen. Men zal hieruit en vooral in de quaesties van het burgerlijk huwelijk en van de kerkelijke bezittingen, eens te meer erkennen, met welk een scherp verstand, met welke kracht en toegevendheid tegelijkertijd, onze H. Vader ook op diplomatiek gebied begaafd is.

Thans hebben alle Staten van Zuid-Amerika ofwel hun concordaat met den H. Stoel, ofwel zij hebben de oude Spaansche wetgeving op godsdienstig gebied behouden.

—Den 3en dezer maand heeft te Panama een brand gewoed, zoo verschrikkelijk en vernielend, als 't in jaren lang niet gebeurd is.

Dicht bij het oude station waar de brand uitgebroken is, zijn verscheidene huizen, waaronder twee hotels, verschillende pakhuizen en andere particuliere woningen, totaal uitgebrand. De schade door deze ramp aangericht, wordt op een half millioen dollars geschat. Bij gebrek aan genoegzaam water was 't onmogelijk het vuur onmiddellijk te blusschen. Gelukkig nog al, heeft niemand er het leven bij verloren. Drie brandspuitgasten en twee soldaten werden verwond.

Naar men wil, zou men de oorzaak van dit onheil aan een misdadig opzet moeten toeschrijven.

——o——

Falsificacion di Historia.

——o——

II.

Primacía i Residencia di San Pedro na Roma.

——o——

Di ki manera maestra enemigoenan di Iglesia ta comprende e arte di plama suposición falsoenan den pueblo como resultado sigur di ciencia, hende por mira den un obra chikitoe di Hertslet, den cual é ta pinta e palabra conocinan di Senjor : "Bo ta Pedro" etc. como un contrasenja di un partido-Pedro koe tabata existi den promé siglonan i na mes tempoe é ta jama residencia di San Pedro na Roma un leyenda. Mas singular ainda ta, koe Hertslet ta tribi jama atencion riba discusion pública koe tabatin ai-riba den eclesiástico protestant i catolicanan na Roma dia 9 i 16 di Februari 1873 i é ta bisa, "koe nada sigur tabata probá."

Hustamente na mes tempoe un adversario sabí di Iglesia ta duna di conoce den *Augsburger All. Zeitung* N° 196 como su sintimentoe científico ; "koe Simon Pedro tabata na Roma *sin ningun duda*, ma un anja i mei ó dos anja promé koe su morto."

Den *Real - Encyclopädie* di Herzorg (tomo XI, página 434)—for di cual ciencia protestant-teológica ta saca su argumentoenan,—J. P. Lange a scirbi poco tempoe pasá ainda : "Pedro no por tabata muchoe tempoe na Roma ; a lo menos é no por a traha aja como obispoe...... Ma koe na toer caso *el a bini na Roma* i koe el a caba su bida aja coe *martirio*.—esai, na tempoe di Reforma, Velenus (1520), Flacius, Salmacius, F. Spanheim, i, mas despues, Mayerhoff, Baur, Schwegler i Zeller *a pruba en vano di desconoce*."

Nos por esplica situacion di e cuestion-aki anto den circulo di homber sabinan no-catolica, masjá corticoe, ma masjar exacto, di e manera-aki: *Toer homber sensato i conocedó di causa ta toema residencia di Pedro na Roma como históricamente probá*, maske nan no ta tribi reconoce,—manera ta papia di mes — e primacía koe Silja di Roma ta ocupa ; di otro banda *algun*, e heredero radicalnan di Baur su school racionalista di Tübinger, ta declara esai como un mentira.

Despues di e esplicacion corticoe, koe nos a haci di estado di e asuntoe-ai nos ta laga sigui aki pruebanan di verdad di San Pedro su residencia i su morto na Roma, pruebanan, riba cual e primacía ta basá.

San Pedro tabata na Roma i el a funda Iglesia aja:

1°. San Pablo ta testimonia esai indirectamente, caminda é ta papia den su carta na Romanonan (XV: 20—24), koe promé koe su biaha na Roma tabata existi un comunidad cristian ai caba. E comunidad no por tabata fundá sino pa un apostel. A lo menos, ta imposible pa hende acepta koe apostelnan, koe tabata establece Iglesia nan mes hasta den stadnan di muchoe ménos importancia, manera Samaria, Antioquia, etc.,'por a laga na casualidad, institucion di un comunidad cristian den centro político i espiritual di mundoe. Si ta un apostel anto, esun koe a predica cristianismo promé na Roma, no por ta otro sino San Pedro, probablemente huntoe coe San Juan.

2°. San Pedro ta scirbi su promé Carta na *Babilonia*, esta: *Roma*. Pasobra e Babilonia-ai no por ta ni e stad na Eufrates, koe, según Plinio i Strabo, n'e tempoe-ai tabata un desierto grandi, ni e otro stad di mes nomber, ma solamente Roma, koe figurativamente nan tabata jama Babilonia. E nomber figurativo-ai, koe naturalmente ta tumá for di modo profético di papia di Hudioenan, tabatá usá caba den boeki di Revelacion (XVII : 5) i é ta sali for di un tradicion bieuw, manera Papias i muchoe otro patriarca ta sigura nos.

3°. Mas testimonio ainda ta di Dionisio, obispoe di Corinthe, banda di anja 170, i di Irineo, obispoe di Lyon, na anja 177. E di promé ta atribui plantamentoe di Iglesia di Roma na San Pedro, mientras e otro ta jama Pedro i Pablo su fundador i trabadornan.

4°. Tradicion general di mas bieuw di henter Iglesia i tradicion particular di Iglesia di Roma ta senjala San Pedro como fundador, sin koe riba e puntoe-ai tin contradiccion di *ningun* di Iglesia principalnan, koe di nan banda tambe tin tradicion masjá sigur di nan fundadornan.

Obligá pa e pruebanan-ai i pa otro mas ainda, un Protestant, Neander, pa ehemplo, ta declara: "Ta un ambicion exagerá na crítica, di kier pone na duda tradicion di San Pedro su residencia na Roma. Noticia unánimenan di antigüedad cristian ta afirma su verdad suficientemente."

Di Pedro su martirio na Roma tin testimonio di :

1°. Dionisio di Corinthe, di cual nos a papia caba, koe ta conta, na e mes lugá koe nos a cita, koe Pedro i Pablo tabata matá na un mes tempoe.

2°. Un pader Romano, Cajus (180—200), koe den su escrito contra Proclus ta declara, koe na Vaticano i riba caminda na Ostia é por mustra recuerdonan di apostelnan Pedro i Pablo, na kende ta corresponde honor di fundacion di Iglesia di Roma.

3°. Tertuliano, un contemporáneo di Cajus, ta considera como un di privilegionan di Iglesia di Roma, „koe den e stad-ai Pedro a bira igual na sufrimentoe di Cristoe."

4°. Muchoe scirbidó di siglo III i IV ta testimonia mes cos, manera, p. e., Origines (+ 254) koe ta conta nos, koe Pedro tabata crusificá cabez-abao na Roma. Tambe sentencia di concilio di Arles (314), "koe sanger di apostelnan na Roma ta predica gloria di Dios", ta proba e martirio claramente.

5°. Despues ainda testimonionan di verdad di Pedro su martirio na Roma a aumenta mas tantoe. "Sí", Döllinger ta bisa, „henter Iglesia bieuw ta duna un i mes declaracion, i e pruebanan, coe cual enemigoenan kier desmenti e tradicion-ai, a sali for di un otro fondo, koe no ta fondo di un examen histórico. Evangelio di San Juan caba (XXI : 19) no ta laga ningun duda riba e manera koe Pedro a moeri, i e observacion haci ai ta mustra, koe na fin di promé siglo caba martirio di e apostel tabata generalmente conoci bao di crejentenan. Ta imposibel anto, pa koe e lugá tambe, na oenda e martirio a sosode, no tabata mes cos generalmente conoci." "I nunca", — asina Döllinger ta sigui bisa — "nunca tabatin nomber di un otro stad mentá. Na ningun lugá no tin ni di mas mínimo senjal, koe ningun otro comunidad a pretende di tin e honor di koe Pedro a moeri den djé." P'esai tambe Guericke, un Protestant, ta hajé obligá na confesa, "koe e historia (di martirio di Pedro na Roma) tabata, for di den segundo siglo i promé koe scirbimentoe di partido Romano-herárquico, asina generalmente plamá caba, koe nan no por esplica esai di otro manera, koe reconociendo e hecho mes."

6°. Pone ainda cerca toer lo ke nos a nota mas ariba e muchoe i importante descubrimentoenan, koe tabata hací duranti último trinta anjanan na consecuencia di estudio di recuerdonan koe tin den catacumbanan i koe ta afirma e tradicion bieuw di residencia, obispado i martirio di San Pedro na Roma. Principalmente buscamentoenan den *Coemeterium Ostrianum*, caminda Pedro tabata batisa, i den *Cimitero di S. Agnese* a trece muchoe cos sorprendente na luz.

Nos ta kere, koe nos no tin di trata di e cuestion di *cuantoe tempoe* San Pedro tabata obispoe na Roma. Sin embargo nos kier papia

aki na fin algun palabra ai riba. E sintimentoe di major parti di Catolicanan, koe e principe di A-postelnan a ocupa Silja di Roma binti-cincoe anja, ta masjá bieuw i e idea tabata aceptá for di anja 354 caba na Roma, manera nos sabi for di e lista di mas bieuw di Papa-nan, koe tabata hací na tempoe di Liberio, i for di lo ke Eusebio i Hirónimo ta scirbi. Naturalmente hende no meste corda koe San Pedro a keda binticincoe anja consecutivo na Roma, ma koe el a moeri despues di tabata Papa binti-cincoe anja. E lista, di cual nos a papia, ta mustra, koe San Pedro a bai na Roma na anja 42, bao di gobierno di Claudio i koe é tabata matá aja na anja 67, bao di Neron.

Testimonionan di residencia i martirio di San Pedro na Roma ta a-sina hopi i nan tin asina tantoe forza di prueba, koe nos por bien repeti aki palabranan di Ciceron: *Aut hoc testium satis est, aut nescio, quid satis est:* O e testimonionan ta suficiente, ó mi no sabi, kiko ta suficiente. Tin naturalmente algun hende semper koe nunca ta bisa: "ta suficiente"; ma ni ningun scirbidó ni nos no ta scirbi p'e sorto-ai di hende.

NOTICIA.

Cuestion di placa.

Ta sigur koe ningun lugá di mundoe ta asina mal pará coe cuestion di placa manera nos isla, i peor ta, koe pueblo, e parti pober i desgraciado, ta é koe ta victima di e situacion-ai. No ta muchoe dia koe tabatin un verdadero i hustoe alarma den pueblo, ocasioná pa bahamentoe di valor di mei-sol for di un florin na 90 cent. Por fin e crisis a pasa: mei-sol a bira 90 cent: casi toer hende koe a perde diferente 10 cent tabata e pobernan, koe no por a barca e dos - tres florin koe nan por tabatin i manda cumpra letra coe nan na Colon o Panama. E bahamentoe a sosode e tempoe-aja, manera tabata bisá, pasobra tipo di letra tabata muchoe haltoe i esai lo a trece un trocamentoe na beneficio di comercio. Tipo di letra a baha un poco verdaderamente, ma na mes tempoe toer mei-sol a desparece for di Curaçao, koe awe, a lo menos na circulacion diario, hende no ta haja ni un mira. Na barri i caha ceñá si tin hopi ainda, segun ta worde bisá: i ja ta worde papiá tambe koe mei-sol lo ta poné atrobe na su valor promé di un florin. Con aleuw esai ta berde nos no sabi, ma si ta parce nos koe e bahamentoe i halsamentoe di placa, na medida koe esai ta cumbini especuladónan, ta un verdadera ruina pa pobernan.

Den dje dianan-aki tin otro cuestion di placa koe tambe ta mes cos na perhuicio di pueblo. Lo ke nos tin na bista ta cuestion di *placa blancoe*. Awor koe tin un gran cantidad di *giotien* i *diez placa* na circulacion den pueblo, pakoes i tiendanan ta nenga di ricibi toer placa koe no tin último un letter ó cijfer marcá asina clá manera ora un placa a salí for di fábrica. Naturalmente, ta di spera koe na fin di cuenta e *placa blancoenan* lo bin sufri un bahamentoe di prijs, bao di pretexto di stroba nan drentamentoe aki, i como na Santo Domingo nan tin nan valor integro, especuladónan coe placa lo ta na ocasion di haci negocio, mientras pueblo lo meste bolbe perde.

¿No tin un manera koe nos Cámara di Comercio interviní i busca un medio pa, si no drecha cuestion di placa completamente, a lo ménos hací koe e parti desgraciado di pueblo no keda semper victima di e trocamentoenan den valor di placa?

— —

Un veneno.

Berl. Klin. Wochenschrift ta conta un caso di venenamentoe, ocasioná pa blancoe di weboe, koe nos ta kere bon di haci conoci asina tantoe posibel.

Seis persona di un familia a bi-ra gravemente maloe despues koe nan a come un saus di *pudding*, koe tabata trahá coe blancoe di weboe di ocho dia bieuw; dor di e weboenan tabata usá pa otro cos. Foi ora nan tabata bati e blancoe di weboe caba, nan a sinti ciertoe mal holó i nan a ripara koe su coló tabata poco troebel, apesar di koe é tabata wardá den un glas limpi i na un lugá frescoe.

Poniendo poco blancoe di weboe frescoe acerca, e senjora económica di cas a logra di haci uso di e blancoe di weboe wardá. Na smaak ningun no por a sinti nada, di manera koe na mesa nan a come e saus coe satisfaccion. Diez-cincoe ora despues a presenta cerca toer miembronan di e familia, koe a come e saus, sintomanan di mas serio di venenamentoe, koe tabata revela nan den paralizacion, batimentoe di coerazon, benauwd, fumerementoe etc. Coe muchoe cuidao i despues di un asistencia enérgica di docternan e sintomanan a pasa; ma e hendenan a keda sinti ciertoe paralizacion durante ocho dia largoe.

E sintomanan tabata, segun e courantkoe ta doena e noticia, precisamente e mesnan koe ta presenta na swjatamentoe coe piscá.

Esaki ta un prueba nobo, koe muchoe economia sa costa caroe.

—

Un familia bieuw.

Na Bielbata, Moravia, a moeri ultimamente un homber, jamá Karel Heter, na edad di *cientoe i cuarenti-dos* anja. Na su morto tabata presente: un jioe homber di *cientoe i diez-cincoe* anja, un nieto di *ochenta i cincoe*, un bisnieto di *cuarenta i nuebe* i un multitud di jioe-, nieto- i bisnieto mohé. Te na su último dianan e homber taba'a fuerte i salú.

—

Un desafio musical.

Na Londen tabatin un desafío terribel. Dos muzikant, koe un a insulta otro a bai na desafío. Nan arma tabata piano. Nan bringamentoe a dura 48 ora. E bringadónan mester a toca continuamente sin come ni bebe, si, sin stop ni un momentoe. Música di baile tabata prohibí.

Un di e partidónan a toca *Miserere* di *Trovatore* 550 be tras di otro. Ora el a cuminsa toké pa di 551 be, el haja un atake di beroert i cai morto. E otro pianista tabata hibá cargá na un hospital.

Cerca nan cuater testigoenan hende ta mira for di e dia di desafío ciertoe parecementoe di locura. Lo ke ta e pianonan, nan a keda na un estado di tira afó.

ADVERTENTIEN.

Bevallen van een Zoon: JOHANNA FRANCISCA SIBERIE, echtgenoote van ISIDORO JOAQUIN HELLBURG.
Ceraçao, den 12 Juni 1888.

PASTA PECTORAL y JARABE de NAFÉ de DELANGRENIER 53, Rue Vivienne PARIS
Contra los Rhumas, GRIPE, Bronquitis, irritaciones del Pecho y la Garganta. — Cincuenta Medicos de los Hospitales de Paris han comprobado su poderosa eficacia. No contiene ópio ni sales de opio, tales como la morfina ó codeina: puede darsele sin temor a los niños atacados de tos ó de COQUELUCHE.
Véritable RACAHOUT de los Arabes de DELANGRENIER
Indispensable á las personas debiles del pecho ó del estómago y á las que padecen de digestiones laboriosas. Es particularmente apreciable para los niños en quienes favorece el desarrollo de las fuerzas y el crecimiento, preservandolos de las enfermedades comunes á la niñez. Aprobados por los miembros de la Academia de Medicina de Francia.
DEPOSITO en todas las BUENAS FARMACIAS de las AMERICAS

EL NÁUFRAGO
DEL CYNTHIA
por
JULIO VERNE.
2 tomos fl 1,50.

WAARSCHUWING.

—o—

Es koe ta fierma aki bauw, soefriendo masjar molester di katjó, poesji i warawara riba tera i na poos nan, (prensipaalmeente na *Poos Kabaai*) di soe koenoekoenan *Savonet i Zorgvliet*, lo laga tira koe hagel riba es beestia nan ai, *di dia i anochi*.

Ta pa es-ai el ta waarschuw toer heende di no baai na es logarnan ai, pa libra nan di desgrasia, i di perkoera pa ningoen beestia di nan tampoko no baai na es logar meentá nan ai.

Curaçao dia 29 Mei 1888.
J. B v. D. LINDE SCHOTBORGH.

FEEST WILLEM III

Het Bestuur stelt de kolommen v[an] het blad "Feest Willem III", [...] op den eersten Juli a. s. uitgegeve[n] zal worden, ter beschikking van [...] len, die er eene bijdrage voor zoud[en] willen leveren in den vorm van ee[n] gedachte, een artikeltje enz.
Curaçao, den 25en Mei 1888.
DANIEL DE SOLA,
Secretar[is].

TYD-TAFEL.

DE STOOMSCHEPEN VAN "THE RED D LINE"
TUSSCHEN
NEW-YORK,
LA GUAYRA, PUERTO CABELLO, CURAÇAO EN MARACAIBO.

1888.	Philadelphia.		Caracas.		Valencia.		Philadelphia		Caracas.		Valen[cia]
Vertrekt van NEW YORK....	April	25	Mei	5	Mei	17	Mei	30	Juni	9	Juni
Komt aan te CURAÇAO....	Mei	2		12		24	Juni	6		16	
Vertrekt van "		3		15		26		7		19	
Komt aan te PTO. CABELLO.		4		16		27		8		20	Juli
Vertrekt van "		4		16		28		8		20	
Komt aan te LA GUAYRA..		5		17		29		9		21	
Vertrekt van "		10		22	Juni	2		14		26	
Komt aan te PTO. CABELLO		11		23		3		15		27	
Vertrekt van "		11		23		4		15		27	
Komt aan te CURAÇAO....		12		24		5		16		28	
Vertrekt van "		14		25		6		18		29	
en doet La Guayra aan.... om passagiers en mails in te nemen en te landen.		15		26		7		19		30	
Komt aan te NEW YORK....		22	Juni	2				26	Juli	7	

Stoomschip Maracaibo.

Vertrekt van CURAÇAO....	Mei	4	Mei	16	Mei	27	Juni	8	Juni	20	Juli
Komt aan te MARACAIBO....		5		17		28		9		21	
Vertrekt van "		11		23	Juni	3		15		27	
Komt aan te CURAÇAO......		12		24		4		16		28	

De Stoomschepen van deze lijn zijn expresselijk in Philadelphia voor deze vaart gebouw[d], hebben zeer geriefelijke kajuiten voor passagiers.

RIVAS, BRAASCH & FENSOHN,
Agenten op Curaçao.

ATTENTIE!

—o—

Dezer dagen is mij ter oore gekomen een gerucht, dat, naar het schijnt, al lang de ronde gedaan heeft als of ik mijn ambt als muziekmeester niet meer beoefen. Het publiek zij hierbij bekend gemaakt dat het niet zoo is: en ik maak van deze gelegenheid gebruik om mijne diensten als muziekmeester gelijk immer aan te bieden aan ouders en voogden, die mij de opleiding hunner kinderen of pupillen zullen willen toevertrouwen.

Curaçao, 1 Juni 1888.
D. CORSEN.

De ondergeteekende heeft de[n] het publiek te berichten dat hij [ee]ne smederij, koper- en bliksla[gerij] op nieuw heeft ingericht.
Zich beleefdelijk aanbevelende alle werkzaamheden, tot het behoorende, belooft hij eene pro[mpte] en billijke bediening.
Curaçao, 18 Mei 18[88].
H. SCHEIDELAA[R].

La Casa de todos los Perfumistas y Peluqueros de Francia y Estranjeros
La VELOUTINE
Polvos de Arroz especial
PREPARADO AL BISMUTO
Por CH^les FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ASMA Catarros, Opresiones y las Enfermedades de las Vias respiratorias, se curan con los TUBOS-LAVASSEUR
NEURALGIAS y todas las Molestias nerviosas se curan al instante con las Pildoras anti-neuralgicas del Dr. CRONIER.
Exijir el Sello de la Garantia de la Union de los Fabricantes
Paris: Farmacia ROBIQUET, 23, rue de la Monnaie, y en las principales de las Américas.

UIT DE HAND TE K[OOP]

de navolgende EFFECTEN:
Ni. 221, 200 en 195, gelegen i[n de] Kerkstraat, Willemstad;
Ni. 144, 147, 137 en 138, geleg[en in] de Jodestraat, Willemstad;
No. 236, gelegen in de Kuiper[straat,] Willemstad;
Ni. 76, 76 b en 83, gelegen [in de] Breede Straat, Willemstad;
Ni. 155, 47 en 56, gelegen [in de] Breede Straat, Pietermaai;
Een stuk grond, gelegen in de [...]kerij-straat;
Een stuk grond No. 68, geleg[en in] de Dwarsstraat, Pietermaai;
De buitenplaats *Vriendensch[ap]* *Buena Vista*;
Een RIJTUIG, zoo goed als [nieuw,] met HARNAS;
Een TELEFOON voor tw[ee sta]tions, met toebehooren, en [...] LECTRISCHE BELLEN, [...] *nonciator*.
Te bevragen bij
A. S. DE POO[L].
Curaçao, 24 Januari 1888.

COLEGIO "STO. TOM[AS"]
PARA ALUMNOS INTERNOS
BAJO LA PROTECCIÓN DEL [...]
OBISPO VICARIO APOSTÓL[ICO]
CURAZAO.